

VÄESTÖLIITON VANHEMPAINILTAMALLI KEHOTUNNEKASVATUKSEEN

Lyhyt (15min)

Sisällys

.....	1
Väestöliiton vanhempainilta malli kehotunnekasvatukseen, ammattilaisen ohje	2
Valmistaudu etukäteen	2
Mitä kehotunnekasvatuksessa opetetaan lapsille	3
Miksi kehotunnekasvatusta jo alle kouluikäiselle	4
Lapsen seksuaalisuus on luonnollista	5
Aikuinen tukee lapsen kehitystä.....	5
Kehotunnekasvatuksen kahdeksan aihetta ovat.....	5
Puheeksi ottaminen.....	6
Turvataitovideo	6
Turvataidot suojelevat lasta	7
Mediaympäristöt ovat nykypäivää	7
Lasten kehotunnekasvatus	8
Onnellinen lapsi	10

Väestöliiton vanhempainilta malli kehotunnekasvatukseen, ammattilaisen ohje

Ohje on tarkoitettu ammattilaisille, jotka haluavat pitää vanhempainillan pienten lasten vanhemmille. Tarkoituksena on avata vanhempainillan dioissa käsiteltyjä aiheita. Ohje toimii apuna vanhempainillan pitäjälle eri aiheista keskustelemiseen. Voit valita kahdesta eri pituisesta mallista tarkoitukseesi sopivan. Lyhyen kesto on noin 15 minuuttia ja pidemmän kesto on noin tunti. Mallia voi käyttää soveltaen myös ammattilaisten perehdyttämiseen.

Valmistaudu etukäteen

- Lue diat ja ohjaaat tekstit huolella hyvissä ajoin. Jos jokin asia jäi mietityttämään, etsi lisätietoa aiheesta esimerkiksi Väestöliiton verkkosivuilta.
www.vaestoliitto.fi/kehotunnekasvatus

- Voit tehdä vanhemmille tiedotteen vanhempainillasta hyvissä ajoin. Voit tulostaa [tiivistelmän](#) kehotunnekasvatuksesta Väestöliiton sivuilta tai linkata vanhemmille etukäteen. Vanhemmilla on tällöin aikaa valmistautua vanhempainiltaan ja tarvittaessa etsiä aiheesta tietoa.
- [Tulosta materiaalia](#) vanhempien nähtäville vanhempainiltaan: Turvataidot ja keho –juliste (monella eri kielellä), Vanhempain vihkonen, Tietoa lapsen seksuaalisesta kehityksestä – haitari esite ikäryhmittäin, Puheeksi ottamisen kortit, kirjalistat ym.
- Voit tulostaa Väestöliiton sivuilta maksutta kaiken materiaalin ja jakaa niitä vanhemmille, voit myös jakaa linkkejä esim. sähköpostilla vanhemmille.
- Kerro vanhemmille materiaalien sisällöistä ja yritä ennakoida sellaisia asiasisältöjä ja teemoja, jotka saattavat vanhemmissa herättää kysymyksiä ja nosta näitä esille jo yhteisessä keskustelussa vanhempainillassa. Sanojen ja teemojen sisällön avaaminen auttaa vanhempia ymmärtämään asian ja vähentää väärinkäsityksiä.
- Voit myös lainata aiheeseen liittyviä kuvakirjoja selattavaksi vanhempainillassa. (Materiaalit sivulta löytyy kuvakirjalista kehotunnekasvatukseen, sekä myös laululista ja lauluja.
- Ole hyväksyvä ja rauhallinen. Puhu vanhemmille innostavasti. Anna tietoa samalta tasolta. Vältä vastakkain asettelua tai väittelyä. Anna vanhemmille aikaa tutustua aiheeseen rauhassa.
- Arvioitu aika Power Point esitykselle 15 minuuttia.

Mitä kehotunnekasvatuksessa opetetaan lapsille

Kutsumme pienten lasten seksuaali- ja turvataitokasvatusta kehotunnekasvatukseksi. Lasten kehotunnekasvatus on laaja lapsen hyvinvointiin tähtäävä kokonaisuus.

Kehotunnekasvatus termiä käytetään 0-8 -vuotiailla lapsilla, jonka jälkeen siirrytään käyttämään seksuaalikasvatus termiä. Kehotunnekasvatus-sana kuvaa paremmin pienten lasten kehitystä ja tarpeita.

Kehotunnekasvatus –sana helpottaa lapsen seksuaalisuuden puheeksi ottamista aikuisten kesken, sillä monelle aikuiselle sanayhdistelmä lapsi ja seksuaalisuus on vaikea. Aikuiset saattavat nähdä aiheessa helposti jotain epäilyttävää, kun ajattelevat, että seksuaalisuus on sama asia kuin seksi. Lapsen seksuaalisuuteen seksi ei tietenkään kuulu. Aikuisen tulee huomioida lapsen näkökulma: utelias omaan kehoon tutustuminen!

On luonnollista, että kehotunnekasvatus herättää aikuisessa monenlaisia tunteita. Kaikki tunteet kannattaa hyväksyä. Puhu tunteista toisen aikuisen kanssa, se auttaa sinua etenemään. Suojaa lapsia omilta ahdistuksen tunteiltasi. Ammattilaisena sinun kannattaa ottaa huomioon vanhempien erilaiset taustat ja kulttuurit. Toinen saattaa olla uusille tiedoille valmiimpi kuin toinen. Anna jokaisen vanhemman edetä omassa rauhassa aiheen haltuunotossa. Selitä tarkasti sanojen ja käsitteiden sisältö: mitä sana tarkoittaa oman ryhmän toiminnassa?

Ikä- ja kehitystasoinen viestintä on tärkeää: lapselle annetaan tietoa, jota lapsi ymmärtää ja sellaista tietoa, josta lapsi on kussakin kehitysvaiheessaan kiinnostunut. Samat aiheet kertautuvat säännöllisesti, kun tietoa ja taitoa aiheesta syvennetään.

Lapset hyötyvät monin puolin avoimesta puheyhteystä turvallisten aikuisten kanssa. Tärkeintä on se, että lapset saavat kysellä ja olla uteliaita, saavat tietoa ja taitoa toimia erilaisissa tilanteissa sekä oppivat omia oikeuksiaan ja aikuiset saavat kehotunnekasvatuksesta tietoa, malleja ja materiaaleja.

Diassa käsiteltävät asiat:

Kehotunnekasvatusta voi toteuttaa lapsiryhmälle, siinä ei ole mitään yksityistä. Kehotunnekasvatus on terveystunnekasvatusta.

Oma ja toisten kehot ovat kaikki erilaisia ja arvokkaita sellaisenaan. Kehoja käsitellään hellästi ja ketään ei arvostella. Itseä eikä ketään toista saa satuttaa.

Lapsella on oikeus asialliseen tietoon omaan elämäänsä liittyvissä asioissa. Tieto kerrotaan lapselle myönteisellä asenteella ja myös taidot opettaen.

Lapsi saa kysyä mistä vaan aiheesta ja hänelle tulee vastata asiallisesti. Ei nauraen lapsen kysymyksille, jolloin lapsi ei ehkä enää halua kysyä.

Lapsi saa tutkia omaa kehoaan ja kehon toimintojaan rauhassa. Lasta voi ohjata sopivuussääntöihin näyttämällä lapselle sopivan paikan ja ajan itsensä tutkiskeluun. Eli esimerkiksi toisten nähden ruokapöydässä ei ole sopiva hetki, mutta esimerkiksi unille mentäessä tai kylvyssä taas on. Lapselle voi sanoa, että keho on kaikkialta hieno, mutta ei ole sopivaa esitellä kehon yksityisiä ja arvokkaita paikkoja yleisesti.

Turvataidot voi opettaa jo pienelle lapselle, näin lapsi oppii suojaamaan heti itseään ja sanomaan tai näyttämään aikuiselle tai vaikka kaverille, milloin vaikka kosketus tuntuu pahalle. Lapsella on oikeus saada arvostusta omana itsenään ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon. Lapsen oikeudet ja lapsen seksuaalioikeudet täytyy opettaa lapselle, sillä näistä kukaan lapsi ei osaa kysyä.

[Miksi kehotunnekasvatusta jo alle kouluikäiselle](#)

Lasta ei voi täysin suojata ympäristön tiedoilta seksuaalisuudesta (media, kaverit ym.). Lapsille on hyvä kertoa ennalta oikeaa ja asiallista tietoa. Silloin hän on valmiimpi vastaanottamaan ympäristöstä tulevaa tietoa, kuvia ja videoita. Jos lapsi voi kysyä huoletta turvalliselta aikuiselta, niin väärätkin tiedot saadaan korjattua, vaikka vasta jälkikäteen.

Jo pienestä pitäen lapsen on hyvä oppia kuuntelemaan oman kehon viestejä. Millaisesta kosketuksesta pidän, olenko tilanteessa vapaaehtoisesti, miltä minusta tuntuu? On tärkeä opettaa lapsille, että kehoa kannattaa kuunnella ja luottaa tunteeseen.

Avoin puheyhteys turvalliseen aikuiseen on tärkein turvataito.

Lapsen seksuaalisuus on luonnollista

Jokainen lapsi kehittyy yksilöllisesti myös seksuaalisuudessa. Lasten seksuaalisuus liittyy läheisyyteen, lapsen kehoon, oikeuksiin, mielihyvään ja tunteiden kokemiseen.

Monet lapset ovat uteliaita ja kiinnostuneita omasta ja toisten kehoista. Lapset suhtautuvat hyvin luonnollisesti omaan seksuaalisuuteensa ja kehoonsa. Lapsi esimerkiksi löytää sukuelimensä. Hän myös oppii, että silitys saattaa tuntua mukavalta tai ihastuminen voi tuntua kihelmöintinä vatsassa. Eritteet kiinnostavat useimpia.

Lapset vertailevat itseään toisiin lapsiin tai sisaruksiin, sekä vanhempiinsa. He voivat kysyä esimerkiksi että, miksi naisella on tissit ja tytöllä ei? Tai miksi isoveljellä on isompi pippeli?

Myös ihastumiset kavereihin tai idoleihin, mustasukkaisuus kaverista ja pettymyksen tunteet torjutuksi tulemisessa ovat tärkeitä harjoittelemisen hetkiä lapselle. Anna sanoja lapsen tunteille ja osoita sopivissa paikoissa iloa, rajoja sekä myötätuntoa. Joskus lapsi haluaisi myös mennä naimisiin vanhempansa tai ihailemansa aikuisen kanssa.

Roolileikeissä saa hypätä toiseen rooliin ja esimerkiksi leikitellä eri sukupuolilla. Lapsi voi heittäytyä sankarin, unelmien ammattin edustajan tai vaikka rohkean eläimen rooliin. Lääkärileikeissä on hyvä tilaisuus hoivata ja tutkia kaveria. Ohjaa lapsia leikin sääntöihin: leikin tulee olla vapaaehtoista ja hauskaa kaikille. Leikkimisen saa kuka tahansa koska tahansa lopettaa.

Ymmärrystä rajoista ja oikeuksista lapsi tarvitsee heti pienestä pitäen. Kyky ja tieto siitä, että omaa itseä saa puolustaa ja toisia pitää kohdella kauniisti on tärkeä.

Aikuinen tukee lapsen kehitystä

Aikuinen suojaa lasta ikätasoon kuulumattomilta asioilta ja antaa lapsen kehittyä lapsen omalla aikataulullaan.

Vastuullinen aikuinen ei altista lasta aikuisuuteen kuuluville seksuaalisille kuville tai teoille, ei koskettele lasta sopimattomasti eikä juttele aikuisten seksiasioista lapselle.

Lapsen ikätasoisesta seksuaalisesta kehityksestä tietoa ikäryhmittäin:

<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/lapsen-seksuaalinen-kehitys/>

Seksuaalisuuden portaat, malli portaittaisesta seksuaalisesta kehityksestä:

<https://www.hyvakysymys.fi/artikkeli/seksuaalisuuden-portaat/>

Kehotunnekasvatuksen kahdeksan aihetta ovat

WHO Seksuaalikasvatuksen Standardit Euroopassa (2010). Jokaista kahdeksaa aihealuetta tulee käsitellä, jotta voidaan puhua laadukkaasta seksuaali- tai kehotunnekasvatuksesta.

Kehotunnekasvatuksen kahdeksan aihetta: 1) Keho ja kehitys 2) Tunteet 3) Läheisyys, hyväolo ja itsetunto 4) Ympäristö ja muut ihmiset 5) Hyvinvointi ja terveys 6) Lisääntyminen 7) Normit ja tavat 8) Oikeudet

Aihealueiden sisältö on jaettu ikäryhmittäin: 0-4v/ 4-6v/ 6-9v (ikäryhmittäin aikuisuuteen asti).

Väestöliiton kehotunnekasvatuksen kaikissa malleissa ja materiaaleissa on käytetty jaottelua näihin aihealueisiin.

Väestöliiton nettisivuilta löytyy näistä kahdeksasta osa-alueesta ja niiden sisällöstä [tiivistelmät selkokielisinä](#).

Jotta voi puhua laadukkaasta kehotunnekasvatuksesta, opeta aina aiheesta tai ilmiöstä lapsille kolme asiaa:

- 1) tieto: mitä asiasta tiedetään? Ikä- ja kehitystaso huomioiden.
- 2) taito: mikä taito lapsen pitää oppia aiheeseen liittyen?
- 3) myönteinen asenne: välitä aina myönteinen asenne lapselle kaikista aiheista ja lupa kysellä sekä ihmetellä ihmisyyttä.

Puheeksi ottaminen

On tärkeää, että omaan kehoon ja seksuaalisuuteen liittyvistä asioista ylipäättään puhutaan, sillä ne ovat lapsen maailmassa hyvin keskeisiä. Kannattaa puhua avoimesti, lapselle ymmärrettävällä tavalla ja kielellä. Näin lapsi uskaltaa myös kysyä, kun ei ymmärrä.

Jokainen vanhempi valitsee omat sanansa ja tapansa puhua omien tuntemustensa mukaan. On parasta puhua omien lasten kanssa siten, kun on luontevaa ja sopivaa omassa perheessä. On hyvä myös opettaa lapselle yleissanat eri asioista, vaikka kotona käytettäisiinkin esimerkiksi kehonosista lempinimiä. Tällöin lapsi ymmärtää ja tulee ymmärretyksi varhaiskasvatuksessa ja koulussa.

Toive on, että lapset saavat kodeissa, päivähoitossa ja koulussa tasa-arvoista ja laadukasta ikään soveltuvaa kehotunnekasvatusta. Lapset osaavat paremmin suojautua eri tilanteissa tai myöhemmin kertoa niistä.

Avoimuus lisää avoimuutta. Kun aikuisten avoin ja luottamuksellinen keskusteluyhteys on saatu avattua, on molempien osapuolten silloin helpompi jatkaa keskustelua. Ammattilaisella on vastuu ottaa asiat puheeksi vanhemman kanssa. Lapset hyötyvät aikuisten yhteistyöstä.

Turvataitovideo

Voit halutessasi näyttää vanhemmille [lyhyen diavideon turvataidoista](#):
Linkki on myös diassa.

Turvataidot suojelevat lasta

Turvataitoja voi harjoitella jo pienenkin lapsen kanssa. Harjoittelu tuo lapselle turvaa ja luottamusta omiin kykyihinsä. Lapsen kanssa voi harjoitella esimerkiksi sanomaan jämäkästi ei kaverille sekä aikuiselle, nostamaan vaikka kädenkin eteen viestin vahvistamiseksi. Kerro lapselle, ettei aina tarvitse olla kiltti. Kun tuntuu pelottavalta, saa toimia oman tunteensa mukaan ja huutaa kovaan ääneen ja juosta pois paikalta. Tällöin lapsen tulee etsiä turvallisen tuntuinen aikuinen lähistöltä ja kertoa heti hänelle asiasta.

Kehon tutkimusleikkeihin kannattaa kertoa säännöt. Tutkiminen ja uteliaisuus on sallittua, kunhan muistaa säännöt. Leikin ja tutkimusten pitää olla aina kaikille vapaaehtoista ja sen pitää olla kaikkien mielestä kiva juttu.

Ikiomiin yksityisiin paikkoihin ei kukaan saa koskettaa ilman hyvää syytä ja lapsen lupaa. Erikseen on mm. lääkärikäynnit, joihin lasta pitää valmistella etukäteen. Hänelle kerrotaan mitä tapahtuu, miksi riisutaan, miksi lääkärin pitää tutkia kehoa.

Neljä turvataitoa

Nimet kehon eri osille: Kehon jokaisella osalla on nimi. Lapsen kokemus siitä, että hänen kehonsa on kaikista kohdista upea, arvokas ja ainutlaatuinen. Jokainen saa määrätä omasta kehostaan. Myös toisen ihmisen keho on yhtä arvokas.

Uimapukusääntö: Erityisesti uimapuvun alle jäävät alueet ovat jokaisen omia yksityisalueita ja niistä lapsi itse määrää. Lapsi erottaa kehon yksityiset alueet, joita ei tarvitse näyttää kenellekään, jos ei halua.

Kosketuksen sääntö: Kosketus on vapaaehtoista, sen pitää kaikkien mielestä olla mukava juttu. Hyvästä kosketuksesta tulee turvallinen ja hyvä olo. Huono kosketus sattuu, pelottaa tai suututtaa. Kosketus ei saa olla salaisuus.

Lapsen pitää saada hyvät ”ohjeet” siitä mikä on hyvä ja huono kosketus. Sekä opettaa luottamaan omaan tunteeseensa ja toimimaan sen mukaan. Turvallisille aikuisille voi aina kertoa, vaikka joku sanoisi, että asia on salaisuus.

Kolmen kohdan sääntö: Sano EI! Lähde pois! Kerro aikuiselle, johon luostat!

Mediaympäristöt ovat nykypäivää

Netissä on myös paljon hyvää ja tarpeellista. Siellä tapahtuu esimerkiksi lapsen päiväkotitai kouluarjen seuraaminen sosiaalisessa mediassa, löytyy tietoa eri aiheista, on yhteyden pitoa eri puolille maailmaa, voi saada uusia kaverisuhteita, vertaistukea ja se voi edistää kielten oppimista. Lapsen on hyvä oppia käyttämään medialaitteita turvallisesti, sillä he viettävät mediassa paljon aikaa: pelaavat, opiskelevat ja ovat yhteydessä kavereihinsa.

Pienetkin lapset ovat nykyään paljon ruudun ääressä: kännykällä, tv:n ääressä tai tabletilla, josta saattavat vahingossakin eksyä pelottaville sivustoille tai nähdä ikäviä kuvia tai videoita. Myös isommat lapset saattavat näyttää pienemmilleen löytämiään hurjia kuvia tai videoita. Lapselle voi sanoa, että pelottavia kuvia tai videoita ei tarvitse katsoa, vaan voi poistua paikalta.

Opetelkaa medialaitteiden käyttöä yhdessä. Miten laitteita käytetään turvallisesti? Mitä voi tehdä, jos näkee jotain ikävää?

Aikuisten tehtävänä on pitää kiinni elokuvien, sarjojen ja pelien ikärajoista. Erityisesti pelien ikäraajat ovat sitovia. Silloin aikuisenkaan läsnäolo ei anna lupaa ylittää ikärajaa. Monissa suoratoistopalveluissa ikärajoja ei kuitenkaan ole merkitty vaan ne pitää itse selvittää. Lapsellekin voi opettaa ikärajoista kertovat merkit.

Juttele lapsen kanssa kuvien ja videoiden ottamisesta ja niiden jakamisesta. Ennen kouluikää kannattaa käydä lapsen kanssa läpi, miten hän voi ottaa tarvittaessa kuvakaappauksen ja miten hän voi estää jonkun henkilön yhteydenotot sosiaalisessa mediassa. Ohjaa myös, miten somessa ja medialaitteilla käyttäydytään asiallisesti.

Monella omalla lapsella on rajoituksia kännykän sovelluksissa. Kaikille ei ole vielä kännykkää. Monissa perheissä ikärajoja valvotaan tarkasti peleissä ja ohjelmissa. On myös lapsia, joilla on vapaa netin, pelien tai medialaitteiden käyttö. Tästä syystä digiturvataitoja pitää opettaa kaikille lapsille.

Tutustu lapsen kanssa hänen käyttämiin peleihin, sovelluksiin ja mediaan (mediaympäristöihin). Tutustu niihin ensin itse ja sitten lapsen kanssa yhdessä. Miten niissä toimitaan? Mitä pitää huomioida? Miten toimia, jos jotain yllättävää tapahtuu?

Huolehdi turvallisuudesta mediassa ja kodin medialaitteissa. Puhu myös muokatuista kuvista ja videoista, sekä siitä, että digimaailmassa monet asiat eivät ole totta. Kerro myös, että lapsi voi törmätä pelottaviin sisältöihin ja miten tällöin voi toimia.

Muista huomioida lapsen ikä- ja kehitystaso. Ikäraajat suojelevat lapsia pelottavalta tai hämmäntävältä sisällöltä. Puhu ääneen yhdessä näkemäännne ja kokemaanne samalla, kun käytätte ja tutustutte mediaympäristöihin. Luokaa säännöt ja toimintatavat mediassa toimimiseen. Ole kiinnostunut lapsen mediankäytöstä sekä siitä kenen kanssa lapsi viettää siellä aikaa. Ole hyvänä mediankäyttäjän mallina itse.

Mukailtu: Turvallisesti digiliikenteessä – Suojellaan lapsia ry

Lasten kehotunnekasvatus

Väestöliiton mallit ja materiaalit perustuvat pitkäaikaiseen kokemukseen lasten kehotunnekasvatuksesta sekä tutkimuksiin ja ovat siten turvallisia ja luotettavia. Niiden avulla löydät omat sanat ja tavat tukea ja suojata lasten tervettä kehitystä. Harjoittele puhumista aikuisten kesken ja sopikaa arjen käytännöt kodin, varhaiskasvatuksen ja koulun kesken.

Materiaalit löytyvät:

- [ammattilaisille](#)
- [vanhemmille](#)

Lapsen seksuaalisuus haitariesite

Ikätasoisessa esitteessä esitellään lapsen seksuaalista kehitystä alle kouluikässä. Ikävaiheet 0-6 vuotta on esitetty portaittain. Voit perehtyä juuri sinulle tärkeään ikäryhmään. Näet mitä kehityksessä tapahtuu ja mitä lapsi voi kysellä. Saat ohjeet, miten aikuinen voi tukea ja suojata eri ikäistä lasta.

[0-1v](#) [2-3v](#) [4-5v](#) [6v](#)

Turvataito -julistte

Tutustu neljään tärkeään lapsen turvataitoon ja opeta ne lapsille. Samalla lapsi oppii ikään kuuluvat tiedot, taidot ja myönteisen asenteen kehoon. Julisteen voit tulostaa kotiin, varhaiskasvatukseen, neuvolaan ja alakouluun.

Hyvä kysymys

Laaja, maksuton verkkosivusto vanhemmille, asiantuntevia vastauksia kysymyksiisi. Löydät yhdeltä sivulta perustiedot lapsen seksuaalisuudesta ja sen tukemisesta. Sivustolla on paljon materiaalia, kuten videoita, lyhyitä artikkeleita ja verkkokursseja.

Sivustolta saat asiantuntevia vastauksia kysymyksiisi. Löydät [yhdeltä sivulta](#) perustiedot lapsen seksuaalisuudesta ja sen tukemisesta. Sivustolla on paljon videoita, lyhyitä artikkeleita ja verkkokursseja.

Tutkimusmatka upeaan kehoon

Vanhemman tietovihosta luet, miten pienen lapsen seksuaalisuus näkyy arjessa.

Löydät monia kysymyksiä ja vastauksia tilanteisiin, jotka ehkä saattavat hämmentää ja mietityttää. Vihossa on tiivistetty helppoon muotoon tärkeimmät asiat alle kouluikäisen seksuaalisuudesta ja kehotunnekasvatuksesta. Voit helposti tulostaa vihkosen itsellesi kotiin.

Pikku Kakkosen ja Väestöliiton turvataitokampanja

Turvataitovideoissa ja artikkelissa opastetaan turvataitojen oppimiseen selkeästi suoraan lapsille ja lapselle kiinnostavalla tavalla.

Pipunan ikioma napa – turvataitokirja

Raisa Cacciatoren ja Susanne-Ingman Fribergin (2019) kirjoittama, monen ikäisille lapsille sopiva turvataitokirja. Tarina on opettavainen, hauska ja jännittäväkin! Kirjan lopussa on ohjeita sekä tietoa aikuiselle turvataidoista.

Onnikujan kaverukset -kuvakirjasarja

Kirjastoista löytyy kolmen kirjan kirjasarja lasten kehotunnekasvatukseen. Maaret Kallion ja Susanna Ruuhilahden (2014) kirjoittama Väestöliitossa suunniteltu kirjasarja kattaa WHO:n kahdeksan osa-alueetta ja kertoo lapsen seksuaalisuudesta lapsen maailmasta käsin.

Kuvakirjat ja laulut kehotunnekasvatukseen

Väestöliiton lasten [kuvakirjalista](#) kehotunnekasvatukseen löytyy Hyvä kysymys –verkkopalvelusta. [Top 10 lasten kuvakirjat](#) kehotunnekasvatukseen isovanhemmalle. Hyvä kysymys –verkkopalvelusta löytyy myös [laululista](#) kehotunnekasvatuksen aiheista.

Kehotunnekasvatuskurssit

Lasten vanhemmille ja isovanhemmille suunnattuja kehotunnekasvatuksen lyhyitä verkkokursseja:

- [Vanhemmalle](#)
- [Isovanhemmalle](#)

Onnellinen lapsi

Lapsen seksuaalisuus on lapsen kehitykseen kuuluva luonnollinen osa-alue. Annetaan lapsen tutustua omaan ihanaan kehoon ja arvostamaan sitä.